

memorii | jurnale

Alexandru Mironescu (1903–1973), om de știință, scriitor și filozof, a urmat studii de fizică și chimie la Universitatea din București și la Sorbona, unde și-a obținut și doctoratul în chimie. Un al doilea doctorat, în filozofie, l-a susținut la Universitatea din București. A activat ca profesor de chimie în cadrul aceleiași universități, la Facultatea de Științe (1929–1949). A făcut parte din celebra grupare a Rugului Aprins de la Mănăstirea Antim (București). A fost preocupat de relația dintre credință și știință, precum și de complexul raport dintre cultură și spiritualitate. Persecutat de regimul comunist, este îndepărtat din învățământul universitar (1949) și, mai târziu, va fi arestat și întemnițat (1958), alături de fiul său, studentul Șerban Mironescu, și de alți membri ai Rugului Aprins, sub acuzația de activitate subversivă. A fost condamnat la 20 de ani de închisoare și eliberat în 1963. A desfășurat o activitate publicistică prodigioasă. În afară de lucrări de specialitate, a publicat romanele *Oamenii nimănui* (București, 1935) și *Destrămarea* (București, 1939), precum și lucrări cu caracter filozofic și teologic, dintre care menționăm: *Limitele cunoașterii științifice* (București 1945, republicată în 1992 și 1994), *Certitudine și adevăr* (f.a., republicată în 1992). Postum, i-au fost publicate romanele *Serile singurătății* (București, 1996) și *Ziduri între vii* (București, 1996), un volum de versuri, *Poeme filocalice* (Slobozia, 1999), un volum de teatru, *Ruth. Coborâți la prima?* (București, 2003), și câteva cărți de eseuri: *Kairos: Eseu de teologia istoriei* (București, 1998), *Docendo discitur* (Constanța, 1999), *La scaunul singurătății* (Cluj-Napoca, 2015). Tot postum i-a mai apărut un jurnal de idei, *Floarea de Foc* (București, 2001 și 2019), alături de volumul *Admirabila tăcere: Jurnal (2 iulie 1967–29 septembrie 1968)* (București, 2015), precum și *Calea inimii: Eseuri în duhul Rugului Aprins* (Humanitas, București, 2019).

ALEXANDRU
MIRONESCU
ADMIRABILA
TĂCERE

JURNAL
1968-1969

Prefață
de Marius Vasileanu

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Dionisie Pîrvuloiu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Alina Dincă
DTP: Iuliana Constantinescu, Veronica Dinu

Lucrare executată la Tipo Lidana – Suceava

© HUMANITAS, 2019, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Mironescu, Alexandru

Admirabila tăcere: jurnal: octombrie 1968–decembrie 1969 / Alexandru Mironescu;

pref. de Marius Vasileanu. – București Humanitas, 2019

ISBN 978-973-50-6378-8

I. Vasileanu, Marius (pref.)

821.135.1

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021/311 23 30

CUPRINS

<i>Prezența lui Alexandru Mironescu</i>	
<i>Prefață de Marius Vasileanu</i>	7
<i>Notă asupra ediției</i>	21
1968	23
Octombrie 23 Noiembrie 54 Decembrie 84	
1969	112
Ianuarie 112 Februarie 143 Martie 160 Aprilie 180	
Mai 196 Iunie 215 Iulie 236 August 254	
Septembrie 277 Octombrie 288 Noiembrie 308	
Decembrie 323	

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Textul care stă la baza acestui volum ne-a fost pus la dispoziție de familia profesorului Alexandru Mironescu. Potrivit informațiilor pe care le avem, textul de față a fost dactilografiat după decesul autorului. Ținând cont de numeroasele inadvertențe inerente dactilografierii, am fost obligați să întregim, pe alocuri, unele fraze unde erau omisiuni evidente sau să corectăm unii termeni transcriși eronat, inclusiv expresiile în limba franceză sau latină.

Numele proprii marcate – din motive evidente ce țin de epocă – de Alexandru Mironescu prin inițiale au fost în majoritate deciptate, preferând să marcăm între paranteze drepte identificările, precum: S.T. [Sandu Tudor]. La fel s-a procedat în cazul menționărilor unor scriitori, șefi de stat etc., unde am întregit numele acestora. Unele abrevieri sau prescurtări ale unor partide, reviste, instituții au fost explicitate unde s-a simțit nevoia. Acolo unde planează încă incertitudinea a fost adăugat și un semn al întrebării după posibila identificare, de exemplu: Ph. [C.I. Parhon?].

Toate intervențiile marcate cu paranteze drepte aparțin îngrijitorilor ediției [...], parantezele rotunde (...) fiind ale autorului. Spațiile goale din manuscrisul dactilografiat (lăsate înadins astfel de persoana care a transcris textul pentru că nu a înțeles un cuvânt sau o expresie), inițialele unor antroponime care nu au putut fi identificate, precum și termenii indescifrabili în

cadrul procesului de culegere a textului dactilografiat sunt marcate cu [?].

Textul propriu-zis a suferit intervenții minimale, renunțându-se la formele etimologice sau ieșite din uz ale unor termeni ca: *mesagiu*, *turbure*, *peisagiu* etc.

Traducerile textelor incluse în Jurnal sunt realizate de Alexandru Mironescu.

Notele din acest volum aparțin redactorului lucrării.

Marius Vasileanu și Dionisie Pîrvuloiu

1. X. Dialog în stradă:

- Vă rog, cine este acest Iulius Fucik?
- E un fel de Ilie Pintilie cehoslovac.
- A, dar Ilie Pintilie cine e?
- Ilie Pintilie? Un fel de Iuliu Fucik român.
- Mulțumesc!

Prietenul meu I.B [Ion Biberi] îmi povestește: era prin '52-'53, eram aproape muritor de foame, nu aveam nici o slujbă, nu scriam nicăieri, trăiam dând lecții, eu și soția. Într-o zi primesc de la Severin o telegramă în care mama îmi anunța, sibilinic, că noaptea tata fusese arestat – bătrânul avea 84 de ani – și că pensia a fost suspendată. O scrisoare venită numaidecât mă informa că bătrâna a fost și, cu chiu cu vai, din pricina vârstei, și-a vândut la centrul de colectare 300 de grame de sânge. Eram într-o stare disperată, o vedeam pe bătrână cu pălăriuța ei, tremurând, epuizată... mă gândeam la bătrân... în sfârșit... Ce să fac? La cine să mă duc? Mă hotărâsc să mă duc la Al. Pk¹, îmi zic, *celui-là est un monsieur*². El scriitor, eu scriitor, promisem cărți cu dedicație, scrisesem despre el mulțumiri, cordialități etc. Zis și făcut...

1. Foarte probabil o greșeală de dactilografie. De fapt, „Al. Ro.“ – „Alexandru Rosetti“.

2. „Acesta este un domn“ (fr.).

— Aș putea să vă cer direct să faceți ceva (era academician, era la rev. relații româno-sovietice¹), să mă numiți corector, să traduc sub alt nume eventual, dar doresc să vă și spun ce s-a întâmplat. Pe măsură ce povesteam vedeam cum tipul se redisează, se depărtează. *Bref*, l-am rugat să se gândească și, fie că poate, fie că nu poate, să facă ceva, să-mi dea un telefon în câteva zile și să nu mă lase în angoasa așteptării. Ei bine, nu a degniat² nici măcar să-mi dea acest telefon...

Povestea m-a impresionat cu deosebire și pentru că atunci când m-am întors, și situația de muncitor cu ture de noapte a lui Șerban îmi stătea ca un bolovan pe suflet, m-am gândit să mă duc la Ph. [C.I. Parhon?] Îl cunoșteam din tinerețe, m-am întâlnit cu el de atâtea ori la Tudor Vianu, când scriam, mi-a trimis versurile lui etc... și era și pentru mine un *monsieur*. Apoi, deși trecuse de partea regimului, nu puteam să spun că... se dăduse în stambă. E adevărat, ne întâlniserăm de vreo 2-3 ori pe stradă și nici nu m-a oprit, și nici nu ne-am salutat. Mă schimbam? Mă uitase? Nu știu. Dar în zile de apăsare, mai ales când Șerban suferise la fabrică și accidentul, era aproape, aproape să mă duc să-i vorbesc. Nu m-am dus, o ezitare, un instinct m-a reținut. Eram emoționat acum că o cenzură transcendentă împiedicase pașii mei.

Moment culminant: partidele comuniste întrunite la Budapesta, în vederea conferinței la nivel înalt a partidelor, plănuită pentru Moscova, conferință care ar fi apărut ca o solidaritate necondiționată cu Kremlinul și o obediență, au afirmat că, în condițiile create prin invazia Cehoslovaciei, conferința e inoportună. Abia în noiembrie se vor aduna din nou la Budapesta să examineze din nou situația. Rușii au suferit cea mai mare înfrângere – eu cred decisivă – și își vor da seama că se poate și *altfel*.

1. Trimitere la revistele care încurajau cultivarea relațiilor româno-sovietice, precum *Veac nou*, *Caietele ARLUS* ș.a.

2. „Găsit de cuviință“ (din fr. *daigner*).

În economia sensibilității mele acesta e momentul culminant al unei ascensiuni, după care va urma și altceva, și altfel.

2. X. Într-o carte veche, de acum o sută de ani, am citit întâmplător *Testamentul lui Petru cel Mare*.

Programul conducătorilor sovietici – mai ales în momentul acesta de invazie –, se vede cu o claritate izbitoare, impresionantă, execută Testamentul.

Revista *Tribuna* (mi se pare) prezintă un articol mai amplu și echilibrat asupra farfuriilor zburătoare. E scris de un inginer care pare bine informat și nu folosește materialul în spirit marxist, care a devenit insuportabil, și pentru mine alergic. Am avut de data asta prilejul să citesc textele acelea vechi (pe care le-am auzit la postul *Europa Liberă* și de care am pomenit) și să apreciez mai bine documentele care – pare evident – se referă la fenomenele și întâmplările ciudate din zilele noastre. N-aș vrea să mor înainte de a vedea această chestiune elucidată. De ce?

Încă de rândul trecut, de când am auzit la radio textele vechi, s-au iscat în mine niște sentimente noi, pe care vreau să le notez. Am încercat în viața mea, și mai încerc uneori, un foarte puternic sentiment de izolare, de singurătate cosmică. Un om pe un fir de praf, Pământul, aruncat în veșnicii și în infinități insondabile, un nimic pe un nimic. Viziunea aceasta a fost grandios și dramatic subliniată când, de câteva ori în viața mea, am explorat imensele, disproporționatele tăceri și singurătăți, privind în nopți senine prin telescoape și lunete cerul. S-au înscris în mine, în substanța mea niște imagini, niște imagini profunde, persistente, tulburătoare, dar și sentimentul unei Prezențe în imensitate.

Pe de altă parte, credinciosul din mine n-a fost și nu este niciodată insensibil la vorbirea despre cetele îngeresti, serafimi, heruvimi, tronuri, puteri, inombrabilii îngeri și mulțimea de sfinți. Pentru mine aceasta nu este rodul unei imaginații, ci este o realitate, realitatea văzduhului spiritual. Totuși, reprezentarea

acestei complexe și fabuloase realități este concomitentă cu neclarități, cu opacități, de altfel legate, constatabile și în alte compartimente subtile ale cunoașterii și intuițiilor omenești, în care includ și zona cea mai înaltă a explorării științifice riguroase de care niciodată n-am rămas străin.

Mi se deschid acum și alte perspective din care se risipește o ceață și se produce un spor de claritate în efortul meu de cunoaștere, în general, și de înțelegere duhovnicească, în special. Dacă, în adevăr, există și alte fapte cu care e posibil un contact în condiții aproape normale, atunci sentimentul unei comunități, al unei comuniuni cosmice poate căpăta o altă consistență, o altă bucurie. Sentimentul acesta uneori, al unei imense, poate absolute singurătăți, se atenuază în [...]. În constelația acestor grele și teribil de subtile probleme, chiar pentru un credincios, se va produce o rearanjare, o nouă grupare a parametrilor ei... Dar n-am să mai insist pentru că aici e vorba de indicații, de intuiții, de tatonări, cu antene fine, și nu de explicații, de demonstrații sau eventual de absurdități. Și eu, și cel care va citi astfel de rânduri trebuie să rămânem în granițele normalității care, desigur, la diferite trepte, e mereu garanția cunoașterii adevărului.

Totuși, într-un codicil, în subsidiar, pentru că sunt aici în această problematică, am să mai adaug ceva, cu toate riscurile pe care le comportă un exces, poate de inspirație și de îndrăzneală. Și mai înainte iată un cuvânt prealabil. Un om neavertizat, nefamiliarizat cu un registru de probleme și de expresie a lor (bunăoară, cel care vede o piesă de teatru de [Eugen] Ionescu, *Cântăreața cheală* sau *Scaunele*, sau intră prima oară într-o expoziție de pictură modernă nefigurativă, sau cu portrete cu mai mulți ochi, cu nasuri așezate să zicem „alandala“, cu figuri și linii deformate, „scandalos“ deformate) se va strica de răs, va fi întâmpinat de un „ridicol“, se va considera subiectul unei batjocuri, indignat va exclama: E o aiureală, o nebunie, un scandal, asta nu e nimic! ș.a.m.d. Sau un om „normal“ (el e normal, dar

e la un anumit plafon) dintre aceștia de care vorbeam adineauri, dacă ar citi bunăoară *Ierarhia Îngerească* a lui Dionisie Pseudo-Areopagitul va spune aproape fără îndoială: Țsta aiurează, bate câmpii! etc...

Suntem astăzi contemporani cu manifestări și eforturi de cunoaștere și de expresie, în toate domeniile, care stârnesc, într-o largă categorie de oameni, reacții de felul celor semnalate, care sunt cunoscute și frecvente. Închei, deci, cuvântul prealabil ca să îmi permit și eu să vorbesc o limbă mai curioasă. Iară, în ultimele săptămâni, mărturisesc, m-am gândit mai altfel decât vreodată la, bunăoară, răpirea în *căruța de foc* a prorocului Ilie Tesviteanul¹, la „dispariția“ lui Enoh², a lui Moise³, la foarte straniul personaj al Vechiului Testament numit Melchisedec⁴ și la Înălțarea lui Hristos, care în văzul apostolilor s-a ridicat, a fost cuprins de un nor și s-a topit⁵, s-a absorbit, în sensul că a pătruns într-o altă realitate (expresiile „topit“, „absorbit“ sunt impropii, dar, ca o sugestie, de folos).

Dintr-odată, asemenea evenimente, asemenea fapte, la coordonatele „relativității“ contemporane – ca să vorbesc un limbaj einsteinian – capătă noi, poate exuberante, și s-ar putea, exaltante semnificații și interpretări. Să ne înțelegem: pentru mine, credinciosul, aceste enigmatice pasagii și afirmații din textele sacre n-au determinat nici rezerve, nici îndoieli, nici suspiciuni, esențial și profund vorbind; ca în fizică și matematică, unde dacă ai primit unele fapte, și experiențe, și afirmații controlate și experimentate de tine personal primești, cu toată deschiderea și încrederea, și restul, adică întregul eșafodaj, totalitatea descoperirii și a disciplinei. În această privință credinciosul

1. 4 Regi 2, 11.

2. Facerea 5, 24.

3. Deuteronomul 34, 6.

4. Cf. Facerea 14; Evrei 7, 1-3.

5. Cf. Faptele Apostolilor 1, 9.

din mine nu s-a despărțit niciodată de fizicianul, de omul de disciplină științifică din mine.

În economia neîncetatului meu efort de înțelegere și creștere în clarități și în ansamblul universului meu de probleme integre, și cu bucurii noi, semne și observații contemporane care ar putea arăta, la o scară mai generală și mai lămurită, că formularea mitică este un limbaj de vehiculare în veșnicie a unor realități și că mitologiile transpuse la orizonturi etajate însemnează cu totul altceva decât o mitologie cu implicații... mistificatoare.

3. X. E un faliment – problema în inundabila ei totalitate, complexitate și semnificații o pune viața și răstignirea lui Hristos – care ne aduce cu mintea și cu echipamentul de intuiții la granița adevărului, unde reverberațiile lui, implicațiile lui neraționale se impun cu evidența unui fapt experimental. Pentru unii este întâlnirea cu absurdul, pentru alții este revelația unui sens incoruptibil și al esenței Libertății, ca aspect, ca o caracteristică fundamentală a Vieții. La această limită tot ce a putut funcționa ca iluzie încetează, iar lumea, în înțelesul obișnuit și restrâns al cuvântului, se poate susține că e iluzia: o realitate, dar și o iluzie. Pe liziera aceasta poate să apară locul geometric unde Dumnezeu e realitatea ireductibilă, manifestată ca un absolut.

Evident, un asemenea faliment nu poate fi rezultatul unei curiozități, a unei iscodiri de a încerca marea cu degetul. El se dă ca un privilegiu în mijlocul unor căutări și aspirații în care omul se angajează efectiv cu toată viața lui, eventual până la consimțirea sacrificiului.

E nevoie adeseori de multă grijă. Copilul, până să ajungă la îmbobocirea lui, are nevoie să fie hrănit, instruit, îngrijit. Această tânără mlădiță de viață solicită cu spontaneitate simpatia oamenilor și a lucrurilor dimprejur. Dacă aceștia îl iau în răspăr, ceea ce e fraged în el poate fi zgâriat, rănit, traumatizat, lucruri care vor fi la originea unor tulburări, a unor nevroze. Biserica are

mijloacele, darurile, puterile să restabilească echilibrul, să tămăduiască în chip profund omul, să-l restaureze. E o experiență care, vă asigur, merită să fie făcută.

În Anglia, a anunțat radio *Europa Liberă*, o femeie de 30 de ani a născut 6 copii – 4 fete și 2 băieți; o fetiță a murit, iar ceilalți, afirmă medicul, nu vor trăi. Femeia a folosit contraceptive o perioadă, înaintea sarcinii. Eu am citit de mai multe ori prin revistele străine că după folosirea contraceptivelor, când apoi femeia se hotărăște să primească sarcina, s-au semnalat cazuri de naștere plurală. Adaug eu: ca și cum natura s-ar răzbuna sau, dacă vreți, o precauțiune de restabilire a echilibrului – în orice caz, *o manifestare* de restabilire a echilibrului. Cred că mulți se vor fi gândit din nou la mult discutata enciclopedică *Humanae vitae*¹. Ar fi interesant dacă timpul ar acumula fapte și observații care să arate eroarea celor care au expediat cu prea multă siguranță, ușurință chiar, hotărârea papei. Ar fi atunci cazul unei separații răsunătoare cu recunoașterea că era totuși *o problemă* mai încurcată și mai gingașă decât s-au pripit unii care au considerat-o simplist.

În vechea cetate a culturii, Iașiul, anul universitar a fost deschis de... Chivu Stoica. „Ni cette honneur, ni cette indiginité!”² Ce-or fi zis ieșenii?

Aflu, de la un foarte credincios, de câțiva preoți care și-au cumpărat mașini (unul o mașină de 80.000 de lei), prilej de oarecare sminteală, mai ales că preoții aceștia funcționează în cartiere cu o populație mai oarecare. Desigur, eu nu zic că automobilul e un instrument interzis preotului, totuși!... e un totuși, în sensul că nu e momentul, material și psihologic, bine ales. Mai târziu, în alte condiții de viață, poate s-ar nimeri, poate se va potrivi,

1. Enciclopedică a papei Paul VI din 25 iulie 1968, cu privire la naștere, paternitate și responsabilitate în familia creștină.

2. „Nici onoare, nici lipsă de demnitate!” (fr.). Expresia parafrazează o replică din *Britannicus* de Racine.

dar acum, în vremea aceasta, eu apreciez ca ceva de scandal... Dacă așa îl slujesc pe Dumnezeu, acești slujitori cu adevărat mai bine ar fi, și pentru ei – în primul rând – și pentru alții, să se lase de... meserie.

Aflu, de asemenea, că la o biserică taxa „fixă” de cununie e de 500 de lei. Sublim! Biserica văzută ca o întreprindere de pompe funebre și alte pompe, căsătorii, botezuri, sfeștanii ș.a. Eh! Dacă s-ar putea vorbi și scrie măcar aici, în sectorul acesta s-ar putea pune o ordine mai duhovnicească.

8. X. Frescele iugoslave expuse la Dalles, sec. XII–XIV, creează o atmosferă de putere și de elevație. M-am simțit bine în mijlocul lor. E altceva, aici, decât un muzeu, și altceva decât o simplă frumusețe. Tinerii mei prieteni mi-au comunicat aceleași sentimente. Ei erau pentru mine un test. Consonanțele acestea îmi dau o chietudine. Mă bucur totdeauna de regăsirea în comuniune și de verificarea terenului. Găesc frescele acestea mai personale, mai individualizate, mai legate de niște trăiri personale duhovnicești decât pe ale noastre mai cufundate într-un anonim. Și m-am umplut de uimire gândindu-mă că sunt anterioare lui Giotto și Cimabue. Frescele sunt copii pe pânză, realizate cu o tehnică desăvârșită, absolută, incredibilă.

Expoziția [fraților] Arămescu, [Constantin] Ticu și [Georgeta] Gigi, sculptură Ticu, pictură sora lui, Gigi, oferă o imagine clară asupra acestor artiști care nu au forța geniului, dar au o autenticitate și o mare onestitate față de propria lor sensibilitate.

Am deschis sezonul spectacolelor. Filme: *Toată viața*, film de epocă, bine făcut după o rețetă cunoscută și completă. *Veșnicul întârziat*, o comedie. Nimic deosebit.

În legătură cu Cehoslovacia, mulți fabricitează în fiecare zi, și în fiecare zi se rătăcesc în raționamente, ipoteze, temeri și depreșiuni. Or, acum se cere o răbdare, o așteptare, „procesul trebuie

să se coacă“, după o vorbă pe care am reținut-o de la [Ion] Valjan; sunt foarte mulți ani de-atunci.

Încă o dată, n-aș vrea ca vreodată notațiile mele negative în legătură cu unii oameni „de seamă“ să fie interpretate alandala. Dar socotesc că e bine și e salutar să se știe cât mai exact – în fresca aceea a viitorului, care de obicei fasonază oamenii „mari“ – ce a fost în viața lor (poate a noastră), da, da și nu, nu.¹ Umbrele să fie numite umbre, și lumina să fie numită lumină.

Uniunea Sovietică s-a instalat nu numai în C.S. [Cehoslovacia], dar și în Mediterana. Forța ei armată o ispitește să dea o lovitură? Ori falimentul ideologic nu-i mai oferă decât bine-cunoscuta ieșire din impas prin demența războiului? În 5-6 luni vom fi foarte clarificați. În orice caz, se joacă o partidă mare, partida unor clarificări esențiale. Epoca „Marilor iluzii“ s-a încheiat.

9. X. Recomand tinerilor excepționali – nu dintr-o perspectivă moralistă, Doamne ferește!, ci dintr-o considerație pentru darurile pe care le poartă și o dragoste pentru omul care este dornic să-l realizeze cât mai complet – să fie cu mare băgare de seamă să nu comită greșeli din acelea care strică viața, greșeli, păcate, ispite, pasiuni, rătăcirii – mai ales la începutul vieții – sunt aproape inevitabile, cu prea rari și fericite excepții, s-ar putea spune chiar inevitabile. Dar nu la acestea mă refer, căci acestea pot fi și de folos sau pot fi folosite într-un chip creator. Mă refer însă la anume îndrăzneli, anume brave – sterile și inutile, în fond – în care se amestecă o naivitate, un romantism de o calitate minoră, și care pot *strica*, altera o viață. Chiar dacă, din pricina tinereții, a lipsei de experiență, asemenea ispite, asemenea grave, teribile greșeli nu pot fi înlăturate, totuși o limită e posibilă, adică să rămână înlăturate, adică să rămână între niște granițe care să permită prin o oarecare trecere de timp o clarificare, revenirea la o judecată

1. Cf. Matei 5, 37.

mai puțin înfierbântată și mai puțin confuză. Prostiile foarte greu sau chiar imposibil de reparat nu e recomandabil să le facem nici imediat, și nici cu încăpățânarea aceea care rezistă și se cabrează la cele mai evidente și experimentate sfaturi ale dragostei și ale prieteniei.

10. X. *Prințesa*, film suedez, jucat de tineri, o pledoarie pentru familia cu copii – o pledoarie bine făcută. Sunt însă nedumerit de ce acest film, care în mod sigur nu e deloc excepțional, se joacă de două săptămâni cu săli pline și cu casa închisă la ora II, când „nu mai sunt bilete pentru spectatorii de azi“?

Peste câteva zile îl întreb pe tânărul A.P. [Andrei Paleolog] să-mi spună de ce i-a plăcut filmul *Prințesa*. — Pentru că pentru prima oară văd niște tineri serioși care iau familia, dragostea în serios. Pentru prima oară văd o fată tânără care vrea să aibă copii, care se bucură în suferința nașterii și văd o mare simplitate în lucruri atât de fundamentale. — Asta e adevărul. Și m-am bucurat să văd că în zăpăceala asta în care trăim există tineri care să redescopere, cu atâta pertinentță, valoarea unor date fundamentale ale vieții. Mă bucur încă o dată că totul nu e niciodată pierdut!

Din acustică știm că sunetele diferitelor instrumente muzicale le deosebim și le recunoaștem grație „armonicilor“ care, de fapt, caracterizează fiecare sunet. E *timbrul* său. Trecând de la instrumente la oameni, am să spun în același înțeles riguros, că pot fi *cunoscuți* – mă refer acum la valoarea lor personală – după timbrul lor. Personalitățile remarcabile, deși folosesc un vocabular mai mult sau mai puțin obișnuit, încarcă cuvintele de armoniciile sensului lor profund.

Cântarea folosită la slujbe – altarul și strana – ar trebui să descopere rostirii vibrația ei primordială. Atunci omul ar intra în rezonanță printr-o astfel de cântare, cu întreaga lui ființă, cu sufletul și cu trupul său, într-o armonie, o deplină armonie.